

The English Game

- *En undersökning av fotbollen ur ett klassperspektiv*

“Football is in its infancy,
an amateur game dominated by the upper class teams
who invented its rules”.



Lunds Universitet
Institutionen för kommunikation och medier
Medie- och kommunikationsvetenskap MKVA22:4

Författare: Josefine Andreasson och Anton Nilsson

Handledare: Fredrik Edin

Examinator: Christine Sandal

Sammanfattning

Fotbollen är en av världens absolut största populärkulturella fenomen vad gäller allt från fritidsintresse till en global industri med mängder av stora ekonomiska investeringar. Således finns mer intressanta aspekter av fotbollen än enbart det rent sportsliga utövandet att undersöka inom samhällsvetenskapen. Tidigare studier har genomgående påpekat att fotbollen, sett ur ett klassperspektiv, haft mycket att tacka de fattigare delarna av samhället för att den vuxit till att bli världens mest populära och bevakade idrott idag. Syftet med denna studie är att undersöka hur klass porträtteras i TV-serien *The English Game*, vilken skildrar en betydande del av fotbollens historia. Därtill analyseras och diskuteras hur denna skildring kan förstås i förhållande till fotbollen idag.

Detta studeras ur Pierre Bourdieus kultursociologiska perspektiv där hans teorier kring olika former av kapital, habitus och fält appliceras på TV-serien för att sedan diskuteras i förhållanden till den moderna fotbollen. Vad gäller metod så används en kvalitativ innehållsanalys för att tolka och urskilja bakomliggande symboliska betydelser av materialet i fråga. Resultatet av analysen visade på att det genomgående i serien finns en upprorsmässig mentalitet hos den fattigare delen av befolkningen gentemot den rådande maktordningen inom fotbollen. De rika människorna däremot är mer måna om att hålla fast vid de maktpositioner och de olika former av kapital de sitter på inom såväl idrotten som samhället i övrigt. Hur detta sedan kopplades till dagens fotboll landade i att den gått från att ursprungligen vara ett privilegium för rika människor, via en världsomfattande populärkulturell företeelse, till att bli en form av finkulturell handelsvara i en global industri att investera kapital i.

Nyckelord: *Populärkultur, Kulturhistoriskt perspektiv, Bourdieu, The English Game, Klassskildring, Fotboll*

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Inledning	3
Syfte & frågeställning	4
Teori & forskningsöversikt	5
3.1 Teori & begreppsförklaring	5
3.2 Forskningsöversikt	8
Metod	9
4.1 Kvalitativ innehållsanalys	9
4.2 Kritisk reflexion	10
4.3 Urval och tillvägagångssätt	11
Analys	12
5.1 Makt och kapital	12
5.2 Uppror, makt och strategier	18
5.3 En reaktion mot den moderna fotbollen?	22
Slutsats & Reflektion	25
Referenser	30

1. Inledning

Fotboll är en av världens största populärkulturella företeelser och erbjuder flera infallsvinklar som fenomen och studieobjekt. Sporten utövas världen över och är en stor passion för såväl spelare som åskådare. Den spelas på alla nivåer oavsett om man är kvinna eller man, rik eller fattig. Var fjärde år arrangeras fotbolls-VM, världens största sportevenemang, utspridd över alla kontinenter. Arrangemanget beräknas kosta upp till 14 miljarder dollar och följs av cirka en miljard människor världen över. De fotbollsfantaster som har råd, betalar stora summor pengar för att se sitt favoritlag spela på plats eller genom olika tv-abonnemang, och framgångsrika spelare tjänar miljontals kronor på yrket. Supportrar från hela världen förenas genom samma favoritlag, delar glädje vid vinst och tårar vid förlust. Att bli en skicklig spelare har dock inte alltid varit en självklarhet för alla och historiskt sett var sporten en fråga om vem som hade råd att spela.

I Netflix viktoriaiska drama *The English Game* (2020) skildras fotbollen ur ett klassperspektiv och de initiala maktstrukturer som rådde inom sportens tidiga utveckling i England. Serien är skapad av *Julian Fellowes* och är baserad på en rad autentiska personer, bland andra fotbollsspelarna *Fergus Suter* och *Jimmy Love* (1878-1889) vilka erkänns av många som pionjärer för den moderna fotbollen. 1870 ansågs fotbollen vara en sport för de rika och det är först när arbetarna Fergus och hans kompanjon Love gör en resa att bli de första i historien att spela professionellt, som spelet förändras.

Att knyta an världens största kulturfenomen fotboll med en klassanalys, känns inte bara relevant i en analys av serien, utan också av vår samtid. En klassanalys känns också viktig och relevant att studera, då fotbollen bidrar till gemenskap oavsett bakgrund, etnicitet eller klasstillhörighet. Att fotboll bidrar till någonting att tro på är inte bara ett faktum i serien, utan inger också en känsla av glädje, hopp och gemenskap i vår tid. Sporten blir en paus i vardagen oavsett om man sitter på puben, samlas hemma, går på fotbollsträning eller infinner sig på någon av världens stora arenor. Få är de tillfällen då människor av alla världens klasstillhörighet känner delad glädje, möts och sjunger i kör inför ett delat intresse och få är de gånger då ett helt land stannar upp för att landslaget spelar en avgörande match. I en värld

präglad av så mycket allvar och oro för klimat, krig och politik, kan någonting så trivialt som fotboll tillföra en känsla av tillhörighet.

Oavsett om man kommer från en av världens alla flyktingländer, lever i ett tryggt land eller är ekonomiskt oberoende, spelar alla fotboll efter samma regler idag. Oavsett nationalitet, kultur och religion kan ett lag bidra till en ökad förståelse, sociala relationer och fred i samhället vilket gör fotbollen viktig att studera genom ett klassperspektiv.

2. Syfte & frågeställning

Syftet med detta arbete är att undersöka hur Julian Fellowes TV-Serie *The English Game* (2020) skildrar klass, samt hur denna skildring kan förstås i förhållande till den moderna fotbollen.

Vi anser att serien porträtterar fotbollen som något mer komplext än sporten i sig självt och finner många intressanta aspekter att studera i förhållande till klass. Idag är fotbollen starkt förankrad som en folklig sport för alla oavsett klass, men det är få som känner till utvecklingen som ligger till grund för sportens moderna format. För oss kändes det därför intressant att studera hur en historisk skildring av fotbollens klassförhållanden kan förstås gentemot den moderna utveckling som sporten tagit.

För att undersöka hur klass porträtteras i TV-serien och vad det i sin tur kan säga om dagens fotboll ska arbetet utgå från följande frågor:

- 1. Hur skildras klassförhållandena i *The English Game*?**
- 2. Hur kan seriens historiska skildring hjälpa oss förstå fotbollen i dagens samhälle?**

3. Teori & forskningsöversikt

3.1 Teori & begreppsförklaring

När vi i den här studien använder oss av benämningen populärkultur syftar vi på den kultur som (Lindgren, 2009:34-35) inte når upp till kraven för finkultur, och som således tillhör de lägre samhällsklasserna vilka inte delar samma förståelse för finkulturen. Pierre Bourdieu menar att värderande omdömen av kulturella uttryck som finare eller lägre värderade är en betydande del av klasssamhällets maktordning då det legitimerar särskiljandet mellan olika grupper.

I den här studien har vi valt att utgå från Bourdieus kultursociologiska perspektiv. Ett av Bourdieus teoretiska begrepp (Bourdieu, 1993:263-265) som vi ska använda oss av är symboliskt kapital. Kapital är värden och tillgångar, och symboliskt kapital är ett av Bourdieus mest grundläggande begrepp, vilket är de tillgångar som av sociala grupper erkänns ha ett högt anseende och värde.

Kulturellt kapital (Bourdieu, 1993:275-280) är ytterligare ett av Bourdieus mest kända begrepp och kan sägas vara en underkategori inom det bredare begreppet symboliskt kapital. Kulturellt kapital är den sortens symboliska kapital som erkänns inom ett specifikt kulturellt område. Det kan exempelvis vara lärosäten, klassisk musik eller högt ansedd litteratur. Kapitalet ifrågasätts sällan när det väl erkänts vara av högt värde, därför att det då råder en underförstådd överenskommelse om att den kulturella tillgången i fråga, är den som högaktas och anses vara värdefull. Det är helt enkelt symboliska tillgångar som utgör det kulturella kapitalet och som när det erkänns av flera eller samtliga grupper i samhället, tillhör det som är finkultur. Alltså något som är en bristvara och således mer av ett privilegium som tillgång.

Inom Bourdieus kapitalteori ämnar vi även att applicera det sociala kapitalet på vår studie. Socialt kapital (Bourdieu, 1993:275-280) handlar om kontakter och relationer som kan bidra till särskilda tillgångar. Det kan till exempel vara att man kommer från en fin och ekonomiskt välbärgad familj eller att man gått på en väl ansedd skola och fått vad som anses vara en fin utbildning. Ett sådant nätverk av kontakter är alltså resurser bestående av högt erkända

relationer som är tillgängliga för en enskild person eller en form av grupp. Alltså de symboliska tillgångar man har som ett nedärvt kulturellt kapital vilket ger ett visst försprång inom ett visst ämnesområde. I vår analys ska socialt kapital användas för att se ifall det finns några fördelaktiga nätverk av relationer som ligger till grund för klassförhållandena i serien.

Ett annat teoretiskt begrepp som ska brukas i vår studie är habitus. Habitus (Bourdieu, 1993:297-298) är enligt Bourdieu ett system av dispositioner som ger människor utgångspunkter i hur man agerar och tänker socialt. Detta system är en följd av sociala premisser som minnen, sociala mönster, erfarenheter och sätt att tänka som naturaliserats i människors medvetanden. Ett exempel är att den samhällsklass man växer upp i påverkar ens sätt att se på samhällets uppbyggnad och på vilket sätt man talar och för sig. En av Bourdieus grundtankar är att det finns olika klasser av habitus och att individer är ett resultat av liknande objektiva premisser i livet som ger liknande habitus.

Ett sätt att exemplifiera begreppet kan vara att se en person som är uppväxt inom en fattigare del av samhället har en anti-etablissemangsmentalitet som faller sig naturligt och därmed kan sägas vara en del av ens habitus. Habitus (Bourdieu, 1993:297-298) tillåter människor att utifrån några principer skapa sätt att handla, tänka och värdera i sociala sammanhang. Dessa handlingar och tankar är inte direkt konstruerade av yttre faktorer utan en produkt av mötet mellan människors habitus och de sociala sammanhang de förekommer i.

Habitus kan alltså sägas styra de föreställningar och handlanden som sedan formar den sociala världen vi verkar i. Likt ovan nämnda exempel med habitus i form av anti-etablissemangsmentalitet ska begreppet användas i studien. Detta för att kunna urskilja huruvida det finns fundamentala särdrag utifrån vilken position i samhällshierarkin man befinner sig.

Ett sista viktigt begrepp som ska vara en del av vår analys är Bourdieus fält. Fält (Bourdieu & Wacquant, 1992:97) eller närmare bestämt socialt fält är en specifik grupp människor som strider om något som är gemensamt för dem inom ett avgränsat ämnesområde, ett fält. Bourdieu betraktar alltså ett ämnesområde som ett system av relationer, en form av slagfält innefattande särskilda agenter och institutioner som strider för något gemensamt. Det som det

strids om är den art av symboliskt kapital eller materiella tillgångar som värdesätts och ligger till grund för de föreställningar som råder inom fältet. Ett exempel kan vara det musikaliska fältet där det som står på spel är definition och erkännande av vad för musik som ska klassas som finkultur, samt rätten att såväl skapa den som att bedöma dess kvalité. Fält är ett begrepp och verktyg som får sin mening genom att användas i undersökningar. En sådan undersökning innebär att utforma ett system av relationer mellan de olika positioner som förekommer inom fältet. Att urskilja de dominerande positionerna och de tillgångar som är bundna till dem. I vår studie ska vi betrakta fotbollen som ett socialt fält där det strids om tillgång till utövande och framgång inom sporten. Vikten av klassförankring och vilka kapital som väger tungt i det sociala spelet.

Begreppet fält ter sig lämpligt för oss att nyttja tillsammans med ovanstående begrepp i arbetet då det kartlägger agenternas handlingar, deras system av dispositioner och strategier. Dessa strategier för att avancera (Bourdieu, 1993:269-270) i de hierarkier som bildas inom fältet kan antingen vara konserverande eller revolterande. Med konserverande menas att man upprätthåller och bekräftar de rådande värderingar och förhållanden som finns för att bekräftas av och kunna företräda de övre skikten. De revolterande däremot handlar om att göra uppror mot den rådande ordningen och inom fältet. Detta är en snabbare men mer riskfylld strategi och kräver en högre status och position i hierarkin som utgångspunkt för att kunna genomföras.

När det kommer till att applicera Bourdieus begrepp på mediastudier, i vårt fall *The English Game*, innehar (Austin, 2016:14ff) hans teori stor potential i att uppdaga underliggande och styrande strukturer i en samtida social verklighet. Bourdieu menar att producenter av kultur är kapabla att ha åtminstone ett visst mått av kritisk reflexion gentemot den sociala världen. Således hjälper hans synsätt oss att förstå de underliggande maktstrukturer som porträtteras i serien, men även att analysera och diskutera kring producentens tänkbara syfte med valet att publicera denna skildring idag. Därtill kan (Austin, 2016:47) en studie av film och annat bildrörligt material ur Bourdieus perspektiv ge ytterligare mer förståelse, utöver en studie av publikens smak och tycke, för estetiken och dess innebörd.

3.2 Forskningsöversikt

Det finns mycket forskning på fotbollens historia och utveckling ur ett klassperspektiv. På detta forskningsfält skriver Harvey (2013) i sin artikel om den moderna fotbollen och dess uppkomst, som i Storbritannien först ska ha införts och etablerats på de finare internatskolorna under 1800-talet. På 1980-talet började emellertid denna teori om fotbollens elitistiska ursprung att utmanas av dem som lyfte fram arbetarklassen som de riktiga pionjörerna. Fotboll ansågs vara en sport för gentlemän och att arbetarklassens lag spelade med grövre regler sågs som ett problem då de inte spelade på det vis som ansågs gentlemanmässigt. Harvey skriver om att det fanns två typer av fotboll under denna tid. Den ena mycket grov med få regler, om ens några, vilken spelades brett bland folket och som var föregångaren till nutidens rugby. Den andra spelades inom internatskolorna och var den fotboll som spelades fram tills det sena 1800-talet. Englands fotbollsförbund bildades 1863, efter rugbyns förbund som bildades redan 1845. Detta då de inte kunde komma överens om gemensamma regler. Det är dock först när fotbollen började spelas på ett bredare plan, där samma regelverk för hela samhället infördes och arbetarklassen inkluderades, som sporten blev riktigt populär.

Gavin Kitching (2015) skriver om hur studier av tidig fotbollshistoria medför problem vad gäller källor kring arbetarklassens roll i utvecklingen. Detta menar Kitching beror på att fotbollen främst varit en aktivitet för mer fattigt folk, utöver perioden 1840-1880 när fotbollen dominerades av de rikare delarna av samhället. Därav har delar före och efter perioden mellan 1840 och 1880 tenderat att inte noteras i historiska arkiv. Kitching tar dock även han fasta på övertygelsen om att den initiala fotbollens resa mot den världsomfattande popularitet som den har idag var huvudsakligen arbetarklassens förtjänst. Han menar att det var de som modifierade sporten från överklassens egna privilegierade system till ett evenemang för alla att engagera sig i.

Collins (2015) skriver om hur fotbollens rötter tagits ifrån arbetarklassen och pionjörerna tidigare påstods komma från överklassen. Collins skriver också om att det finns många påstående om att fotbollens regler och koder skulle komma från de offentliga skolorna, men att detta är överdrivet. Collins menar att uppkomsten av modern fotboll har väldigt lite med

de högre klassernas skolor att göra. De verkliga pionjäreorna till spelet anser han vara arbetarklassens utövare av sporten.

Denna tidigare forskning är av intresse då den ger oss en del förkunskap om fotbollens sociala historia och kan erbjuda en del tankar om vad vi tror vi kan komma fram till. Att de fattigare delarna av befolkningen kommer spela en stor roll i fotbollens utveckling verkar vara ett genomgående mönster i tidigare forskning. Vad en skildring av fotbollens tidiga utveckling kan säga om dagens fotboll blir därav intressant. Detta för att inte enbart konstatera vad som redan sagts och framställts kring fotbollens historiska klassförhållanden, utan därtill även få större förståelse för vad det faktiskt utvecklats till och av vilka anledningar. Det är här som vi ska inleda vår undersökning då vi ämnar att studera vad en historisk skildring av fotbollen och dess klassförhållanden kan säga om och hjälpa oss förstå dess nutida motsvarighet.

4. Metod

4.1 Kvalitativ innehållsanalys

Vi ska som tidigare nämnts utgå från Bourdieus kultursociologiska perspektiv. När det kommer till den analytiska metoden i arbetet har vi valt att använda oss av en kvalitativ innehållsanalys. Kvalitativa metoder (Ehn & Löfgren, 2017:7-8) utgår ofta från att se situationen och sammanhanget i fråga ur olika gruppers synvinklar. Exempelvis i vårt fall den engelska fotbollens tidiga utveckling ur ett kultursociologiskt perspektiv. Metoden ska (Ehn & Löfgren, 2017: 9-10) fungera som ett verktyg för oss att dels införskaffa material och dels analysera det. Eftersom det är en populärkulturell företeelse vi ska studera ur ett kultursociologiskt perspektiv är kulturanalytiska verktyg till hjälp för undersökningen. Dessa verktyg handlar om olika sätt att tänka exempelvis genom teoretiska begrepp, vilket för oss blir redan nämnda Bourdieus habitat, fält, kapital, revolterande och konserverande strategier. Teorin adderar alltså ett sätt att tolka, ställa frågor och hitta nya angreppssätt gentemot materialet.

Genom att studera kultur (Ledin & Moberg, 2019: 193) och samhälle får vi en ökad förståelse kring varför populärkulturella texter är utformade som de är. Texter har en stark inverkan på hur vi ser på samhället, vilket gör det viktigt att analysera. Att analysera texter medför en ökad kunskap om varför samhällsstrukturer ser ut som den gör och ger i vårt fall, en ökad kunskap om hur en av de största populärkulturella företeelserna utvecklas än idag. Texter (Ledin & Moberg, 2019: 193) representerar verkligheten, påverkar människors värderingar och föreställningar samt hur de förhåller sig till varandra och tolkar samhället.

4.2 Kritisk reflexion

Textanalys (Ledin & Moberg, 2019:193-194) kan både vara kvalitativa och kvantitativa studier, men det finns ofta ett värde i att göra en mer kvalitativ analys av en text för att tydliggöra en mer latent innebörd av materialet. Hade vår studie exempelvis istället utgått från en fråga (Karlsson & Johansson, 2019:171ff) som är mätbar vad gäller i vilken omfattning och utsträckning något förekommer vore istället en kvantitativ metod användbar. Detta då en grundläggande tanke med en kvantitativ innehållsanalys är att kunna mäta, redovisa och dra slutsatser utifrån stora mängder data och insamlat material på ett övergripande och mer generaliserande plan. Innehållet måste alltså kunna översättas till siffror och därav måste problemformuleringen som ligger till grund för arbetet vara tydligt formulerad, och således kunna ha ett mätbart resultat. Till skillnad från den kvalitativa forskningen (Karlsson & Johansson, 2019:172-173) försöker den kvantitativa avlägsna den påverkan som den enskilde forskaren och dennes egna tolkningar har på analysen. Visserligen måste även ett kvalitativt tillvägagångssätt ta ställning till vad som förekommer i texten i fråga och arbeta med kategorisering. Men risken med en kvantitativ metod i vårt fall är att texten, "The English Game", reduceras och förstås inte inom en större kontext, i vilken texten är producerad. Alltså hade vi gått miste om vårt intresse, ur ett kultursociologiskt perspektiv, för klassförhållandena i serien. Därav är en kvalitativ metod mer anpassningsbar till våra frågeställningar då den söker att på ett djupare plan tolka och förstå innehållets mer underliggande meningar, snarare än att mäta och generalisera.

Nackdelen med den metod vi valt är givetvis, som det är med kvalitativa studier överlag, att det är en subjektiv tolkning av materialet som görs. Det är i slutändan våra egna uppfattningar

som avgör vad vi kommer fram till. Således finns ingen komplett objektivitet i resultaten. Men även om det inte går att nå full objektivitet så är risken, om man frångår det specifika man faktiskt uttalat ska undersöka, att den subjektiva aspekten kan få möjligen för stort inflytande på resultatet. Därav kan det uppstå ett mått av bristande reliabilitet då det inte går att säkerställa att alla skulle tolka innehållet likadant. Däremot finns ett stark validitet då en tydlig röd tråd finns i analysen och det som uttalat ska undersökas frångås ej.

4.3 Urval och tillvägagångssätt

Att göra en analys (Ekström & Johansson, 2019:20-21) av insamlat material är en grundläggande del av vetenskapen. Varför det är viktigt att göra en analytisk uppdelning, beror på att det är genom att särskilja som vetenskapen kan begreppsliggöra och identifiera olika delar av det som studeras. Analytisk uppdelning är även viktig för att kunskapsutvecklingen inom vetenskapen bygger på väl avgränsade problemområden. Således är urvalet betydelsefullt för att konstruera en genomförbar studie. "The English Game" specificerar i sig än mer i det vi vill analysera. Den skildrar klasskillnader inom en specifik idrott, nämligen fotboll, i ett land under en viss tidsperiod. Analysen kommer således enbart fokusera på det land som serien utspelar sig i. Detta avgränsat till en period på två år under övergången från 1870-1880-talet för oss att sedermera förhålla till sportens moderna era.

När det kommer till själva tillvägagångssättet ska vi som ovan antytt och beskrivet utgå från Bourdieus kultursociologiska perspektiv. För att kunna använda oss av de kulturanalytiska verktyg, i egenskap av Bourdieus teoretiska begrepp, ska vi göra en kvalitativ innehållsanalys för att dekonstruera texten. Vi ska alltså försöka tolka de bakomliggande betydelser och symboliska faktorer som ligger till grund för hur klass skildras i serien. Vad för symbolisk betydelse medför en viss typ av klädsel? Vad för ageranden, vokabulär och språkbruk tillskrivs respektive samhällsklasser? Vad för sociala positioner innehar den beslutsfattande makten? Det är dessa aspekter av serien som metoden är tänkt att bidra till för att kunna dra nytta av vår teoretiska utgångspunkt i urskiljandet av sociala strukturer i serien. Genom att titta på genomgående handlingar och ageranden i serien och dess omedelbara intryck ska vi sedan tolka och analysera dess djupare innebörd. Det i förlängningen hjälper oss att bryta ner textens beståndsdelar som vi sedan kan applicera Bourdieus teori och begrepp på.

5. Analys

I denna analys undersöker vi hur klassförhållanden och grunden för den moderna fotbollen representeras i det historiska dramat *The English Game*. Ur ett MKV-perspektiv ämnar vi också att studera serien som en populärkulturell text i syfte att skapa en ökad förståelse för samhället och dagens moderna fotboll. Detta görs i tre steg där olika mönster i serien berörs innan det sedan sätts i en modern fotbollskontext för vidare analys.

5.1 Makt och kapital

I serien presenteras (Netflix, 2020, avsnitt 1.) omedelbart kontrasten mellan den rika storstjärnan Arthur Kinnaird och de nyanlända, betydligt fattigare men likväl eftertraktade fotbollsspelarna Fergus Suter och Jimmy Love från Skottland. Uppvaktad av journalister och beundrare, ankommer Kinnaird med sin fru Alma i seriens inledning i ett ekipage av den finare sorten och blir artigt mottagna vid familjens residens. Det är omedelbart tydligt att Kinnaird är från en välbärgad familj, då han färdas i finare fordon, behandlas som en högt uppsatt person och bär en välvårdad klädsel.

Kinnards antagonister, Suter och Love, står i tydlig kontrast till den tillvaro han själv befinner sig i. De anländer till den engelska staden Darwen via tåg efter en lång färd från Glasgow, bär avsevärt mindre vårdade kläder och blir inte det minsta uppvaktade vid ankomst. De beger sig omgående till spinneriet där det är tänkt att de ska arbeta för fabriksägaren James Walsh. Deras huvudsakliga syfte med ankomsten blir dock genast uppenbart då Suter och Love, utöver fabriksarbetet, ska spela fotboll för fabriken Darwen FC mot betalning. Ryktet om att Suter och Love får betalt för att spela för laget är någonting nytt och tas dåligt emot av såväl Kinnairds lag The Old Ethonians som av det egna arbetarklasslaget Darwen FC. Walsh har satsat på Suter och Love då de är skickliga spelare, i hopp om att lyfta ett bristande lag till nya nivåer.

Vad symboliserar då dessa yttre lager av materiella företeelser? Kinnairds kulturella kapital inom fältet fotboll är redan här etablerat, då både han själv och hans beundrare inte är sena med att lyfta fram hans enastående meritlista inom sporten som något beundransvärt. Således

kan hans egenskaper och färdigheter som belönats med mer framgång än någon annan spelare ses som en bristvara. Att fotbollen i serien väger tungt som symboliskt och kulturellt kapital, samt att det var ett privilegium för de övre samhällsskikten, gör att det kan klassas som finkultur (Bourdieu, 1993:275-280).

Vidare i serien skildras fotbollen än mer som en sport tillhörande just finkulturen och det är först när ett lag bestående av fattiga spelare börjar ta plats inom sporten, som den blir allmänt uppskattad och utförs av alla. Man kan således säga att fotbollen förlorar sin plats inom finkulturen, då den börjar spelas inom alla samhällsklasser och inte längre kopplas till just finkulturen. Bourdieu menar att nya aktiviteter börjar utföras enbart inom eliten i ett visst fält och att dessa aktiviteter därav anses erkända som finkultur. Detta tills dess att en större massa börjar utöva aktiviteten i fråga. I serien och denna studiens fall är det när fotbollen etableras på ett bredare samhällsplan i samband med att den går från att enbart vara ett överklassprivilegium till att bli en folkrörelse (Bourdieu & Wacquant, 1992:97).

Under hela serien får vi följa Arthur Kinnaird och hans välbärgade kamrater i kontrast till Fergus Suter och Jimmy Love i Darwen FC som sliter ut sina kroppar under långa arbetsdagar på spinneriet. De välbärgade har således ett försprång då de genom sitt sociala kapital redan växt upp i familjer som automatiskt gör en respekterad och skapar därför en större möjlighet att lyckas även inom fotbollen. Förhållandet mellan antagonisterna blir en återkommande symbol för seriens skildring av de rådande klassamhället under 1800-talet. Genom att analysera denna klasskamp ur ett Bourdieuskt synsätt kan vi lättare förstå de underliggande maktstrukturer som styr samhället i serien (Austin, 2016:14ff).

Arbetarklassen lever fattigt. Det bor många personer på liten yta och kvinnorna går ofta osminkade till skillnad från överklassens kvinnor och deras många betjänter. Man är heller inte lika rakryggad, för sig ej lika proppert eller är lika noga i sitt ordval, utan talar mer spontant. Dessa beteendemönster kan kopplas till Bourdieus teori om habitus vilket genomsyrar människors sätt att tala och se på samhället beroende på bakgrund. Här framställer serien klassförhållandena bland annat med klädsel, uppförande och boende som tydliga markörer på vad för naturliga utgångspositioner människorna i samhället och därigenom även fotbollen hade (Bourdieu, 1993:297-298).

Arthur Kinnaird (Netflix, 2020, avsnitt 2) åker till staden Blackburn för affärer å bankens vägnar. Medlemmarna i föreningskommittén, där fabriksägarna ingår, som Kinnaird möter upp är alla erkända då de har ett stort socialt kapital av värdefulla kontakter sinsemellan. Här visar serien att om man tillhör en ekonomiskt välbärgad familj innehar man särskilt fördelaktiga tillgångar och möjligheter att bli accepterad i högt ansedda kretsar. Således vinner man ett visst försprång i att bli respekterad i samhället, något som även spiller över på människors förutsättningar inom fotbollen. Tillhör man eliten, är det ofta underförstått och någonting som också de med ett lägre socialt kapital accepterar. Det bara är så och man ifrågasätter det inte trots de till synes orättvisa fördelarna som finns (Bourdieu, 1993:275-280).

Föreningskommittén beslutar här att sänka fabriksarbetarnas löner med 10%, någonting som inte ska komma att påverka dem själva. Utmattade lämnar arbetarna fabriken i klungor, smutsiga och svettiga, ut på gator och torg utan någon form av kapital att sätta emot beslutet från de högre positionerna i hierarkin. Här blir uppgivenheten och fattigdomen en tydlig markör där scenerna i serien skiftar mellan de privilegierade som rör sig inom fläckfria, lugna och adliga miljöer i kontrast till de missgynnade som omges av mörker, stressande ljud och smuts. De fattiga delar samma habitus där man har erfarenheter av att behöva jobba hårt för att få mat på bordet. Man delar minnen av svåra tider och orättvisa, och har inte den makt i form av olika kapital (Bourdieu, 1993: 275-280) som de privilegierade automatiskt har. Arbetarna har i seriens andra avsnitt nått sin gräns och strejkar för sina rättigheter. Att behöva strejka är inte någonting de rika kan relatera till då de inte delar samma habitus, vilket således visar att de inte förstår och kan sätta sig in i de fattigas situation. Som Austin (2016:47) skriver så ger just dessa scenskiftningar en större förståelse för just innebörden av det rent estetiska då de ovan nämnda kontrasterna och ojämlikheterna mellan klasserna blir tydliga.

Efter en chanslös strejk, gör arbetarna ett försök att förhandla med Jackson, ordförande för föreningskommittén. En man på piedestal som osar socialt kapital där han blickar ut över ett tjugotal män vars ord tas emot som tom luft. Jacksons apatiska bemötande, illustrerar det symboliska kapital arbetarna själva inte tycks ha tillräckligt mycket utav för att överhuvudtaget få ha en åsikt. Med Jackson förstår vi att han inte är en man som ifrågasätts då det finns en underförstådd överenskommelse om att han är en man att respektera. Vi vet

att Jackson har ett stort kulturellt kapital. Dels i hans sätt att tala och föra sig och dels i sättet människor i hans omgivning betar sig i när de nervöst och respektfullt inväntar besked kring slutgiltiga beslut (Bourdieu, 1993: 275-280).

Samtliga spelare i Darwen FC strejkar såväl mot arbetsförhållanden som mot fotbollens förutsättningar, då spinneriet och fabriakens lag går hand i hand. Fergus delar, som redan antytts, arbetarnas habitus av tidigare erfarenheter, men har samtidigt kommit i kontakt med värdefulla relationer vilket ökar hans sociala kapital. Genom seriens gång har han vunnit ett visst erkännande från folket i Darwen, sina lagspelare och av Kinnaird, men då han får betalt för att spela fotboll och inte påverkas av lönesänkningen, ser man Suters position som ett svek gentemot de mindre privilegierade och hans egen klasstillhörighet.

Sportens växande popularitet (Netflix, 2020, avsnitt 3.) och betydelse för en större del av befolkningen under seriens gång vittnar om att fotbollen som fält börjar sluta vara en bristvara. Fotbollen blir en tillgång för alla och sporten etableras som den populärkulturella företeelse vi känner den som idag. I samband med att Blackburn Rovers får ett stort antal följare från den samhällsgrupp de ämnar att representera säger Cartwright: *“Det är detta som är grejen, den här sporten betyder allt för dem”*. Uppkomsten av allt fler klubbar från fattigare städer tar sin början och The Old Ethonians diskuterar utvecklingen i termer som *“Det är som en epidemi”* och *“Jag minns när gentlemän spelade mot gentlemän”*. Detta är ytterligare ett genomgående mönster som här tydligt exemplifieras genom ett nedlåtande och närmast förnedrande tonläge från de privilegierade mot den fattigare delen av befolkningen och deras roll inom fältet fotboll (Bourdieu & Wacquant, 1992:97).

Arthur och hans lagkamrater presenterar sig genomgående som gentlemän, men det finns mycket som talar för att de inte är det. Till yta, tycke och smak är de mycket representativa och det är tydligt att de delar samma habitus. De är retoriska, allmänbildade och har alla studerat på det mycket prestigefyllda universitetet Eton. Men den väluppfostrade ytan blottas då de vägrar att erkänna förluster, skyller ifrån sig och kallar arbetarklassens lag för vildar och barbarer, samtidigt som de själva betar sig likvärdigt. De sliter inte ut sina kroppar under dåliga arbetsvillkor, utan kan utvilade och med energi spela fotboll på mätta magar. Deras stolthet kan inte rubbas och om inte de ska få betalt för att spela fotboll anser de att ingen

annan heller ska få det. Att ge ett lag som Blackburn en chans att vinna FA-cupen (fotbollförbundets turnering) kommer inte på tal för deras del.

Arthur Kinnaird utvecklats successivt under seriens gång till att upptäcka nya sidor hos sig själv. Invanda mönster och livsåskådningar har satts på prov och i sin omgivning har han börjat ifrågasätta de beteenden och attityder som råder i allmänhet. Synsätt som gått i arv i generationer sätter han stopp för då han använder sin sociala makt till att skapa förändring för de som själva är maktlösa. I seriens sjätte och sista avsnitt går Kinnaird emot den världsbild han genom livet delat med sina jämlingar, ifrågasätter deras sätt att exkludera och uppmuntrar till en diskussion om att fotbollen bör tillhöra alla, trots att de själva satt reglerna för det motsatta. Då ett steg mot förändring i mycket ligger i maktens händer, förstår vi att Arthur Kinnaird med stort socialt kapital har en chans att förändra synsättet hos sina kamrater (Bourdieu, 1993:275-280).

Arbetarklubben Blackburn Rovers har blivit avstängda (Netflix, 2020, avsnitt 5) från att spela i finalen på grund av våldsamt spel som ägt rum under en match mot Darwen FC. Det är The Old Ethonians, tillika fotbollförbundets styrelse, som beslutat detta, men det är tydligt att avstängningen handlar om det faktum att Fergus Suter får betalt för att spela. Den urartade matchen fungerar alltså enbart som täckmantel för att dölja det de egentligen är mest benägna att sätta stopp för. Ett styrelsemöte ska äga rum i London, och Suter ska delta som en representant för Blackburn Rovers. Walsh har inför vistelsen i London, tagit Suter till en skraddare för att han med samma klädsel som förbundet, ska framstå som mer respektabel. Portvakten in till byggnaden ger Fergus ett lika artigt välkomnande som till Kinnaird och de andra, vilket utåt sett stärker Suters symboliska kapital. Även om Suter inte har ett högt symboliskt kapital, kan någonting så trivialt som klädsel alltså öka hans symboliska status (Bourdieu, 1993:275-280).

Under en omgång biljard (Netflix, 2020, avsnitt 6) argumenterar Fergus Suter och Arthur Kinnaird om huruvida fotbollen kan ses som en vara och ett arbete. Kinnaird argumenterar för att fotboll mot betalning bryter mot fotbollens regler och att sporten är en hobby för amatörer, varpå Suter menar att spelare från överklassen inte slits ut fysiskt och att de således inte är utmattade redan när matchen börjar. Enkelt uttryckt av Suter *“Vi måste få betalt för att*

bli bättre". Att få betalt för att spela, kan leda till att även de som inte redan har ett ekonomiskt kapital, kan ha råd att spela fotboll så till den grad att man blir skicklig. Kinnaird däremot har råd att spela fotboll och Suter har inte samma möjlighet att spela såvida han inte får betalt. Kinnaird har ett stort inflytande på förbundet och är således Blackburns och i förlängningen de fattiga arbetarnas enda chans till att få tillbaka sin plats i finalen.

Suter och Kinnaird delar med sig av sitt första fotbollsminne och tycks här enas om vad som är viktigast för dem. De delar båda en passion till fotbollen som har väldigt lite med klasstillhörighet att göra. Fotbollen handlar om glädje, viljan att vilja tävla och vinna, oavsett om man får betalt eller inte.

Suter: *"De förstår inte att fotbollen förändras, och de älskar den nog inte som vi"*.

Suter: *"Det är därför vi spelar..."*

Kinnaird: *"- för tävlandet"*.

Suter: *"Så låt oss tävla. Låt det bästa laget vinna"*.

Suter lämnar London med önskad utgång av mötet och Blackburn Rovers ska möta The Old Ethonians i finalen av FA-cupen.

Vad är det då för bakomliggande tanke för just denna populärkulturella text och produktion av Julian Fellowes? Även om det lyfts fram aspekter som bevisligen är historiskt korrekta, åtminstone enligt tidigare forskning och det engelska fotbollsforbundet, så ska inte serien betraktas som en komplett sanning. Däremot är det ett val som gjorts i hur Julian Fellowes väljer att berätta historien. Han lyfter fram de ovan nämnda klassförhållandena där fördelaktiga kapital och positioner ständigt förstärker återkommande orättvisor i såväl samhälle som idrott. Denna klasskildring kan ses som en form av uppmanande till vad för risker som kan uppstå även i en samtida form. Även om det historiska samhället som visas i serien skiljer sig från idag vad gäller det rent materiella i miljö och omgivning, så är det en del tidlösa principer som styr. De med stark ekonomi i ryggen och beslutsfattande makt har störst såväl socialt som symboliskt och kulturellt kapital. Således är möjligen tanken som Fellowes vill väcka hos publiken att det höga värde som tillskrivs välbärgade och mäktiga

personer i längden enbart etablerar större klasskillnader och skapar orättvisa förutsättningar i samhället i allmänhet och fotbollen i synnerhet.

5.2 Uppror, makt och strategier

Fram till 1885 (The English Football Association, 2020) var det förbjudet att spela fotboll professionellt mot betalning, en regel som slagits fast av fotbollförbundets styrelse. I serien (Netflix, 2020) utgörs styrelsen av den välbärgade Arthur Kinnaird och hans lag The Old Ethonians som även deltar i förbundets turnering. Detta är en aspekt som återigen visar på de mer ekonomiskt välbärgade människornas symboliska kapital och tillgång till makt över sporten, vilket tydliggör dess klasshierarki. Hierarkin som råder inom fältet fotboll (Bourdieu & Wacquant, 1992:97) i serien innehåller olika förhållningssätt gentemot sig beroende på klasstillhörigheten hos personerna inom den. Den fattigare och mer utsatta delen av befolkningen framställs flertalet gånger som upprorsbenägna och vill förändra de rådande maktförhållandena. Maktförhållande som de privilegierade samhällsklasserna i sin tur framhålls vilja bibehålla då de sitter på maktens olika positioner.

Att fabriksägaren Walsh är fast besluten att genom ekonomiskt stöd möjliggöra värvningarna av Suter och Love som de första ickeamatörerna inom sporten, kan ur Bourdieus perspektiv ses som en revolterande strategi. Detta då de använder sig av en för tiden diametralt annorlunda metod för att förstärka sitt lag och på så vis göra uppror mot den rådande maktordningen inom fältet i fråga. För att kunna utföra en form av revolt inom fältet behövs dock en något högre utgångsposition i hierarkin att ta avstamp ifrån, vilket laget Darwen kan sägas ha i serien. Dels då Darwen redan tagit sig ovanligt långt i FA-cupen för att vara ett arbetarlag och dels då både Suter och Love framställs ha ett visst mått av kulturellt kapital inom sporten i den mån att de till viss del är erkända som duktiga spelare (Bourdieu, 1993:269-270).

Vidare kan man i en analys av serien se att den starka viljan att gå emot eliten inom ett visst fält porträtteras som en naturlig del i arbetarnas beteende. De lägre samhällsklassernas spelare talar om hur de *“ska sätta de förnämna snobbarna på sin plats”*, hur Kinnaird och hans lag *“inte kommer vara beredda”* och att *“vi ska skapa historia”*. Således kan denna

genomgående inställning arbetarna emellan, ur ett Bourdieuskt synsätt, ses som en del av deras habitus. Att det naturligt är en utgångsposition för dem att sätta sig emot de övre positionerna i samhällshierarkin (Bourdieu, 1993:297-298).

De rådande maktstrukturerna, sett ur Bourdieus perspektiv, enligt Austin (2016:47) kan förstås djupare genom en studie av bildrörligt material, dess estetik och innebörden av det. Dessa strukturer visas tydligt i praktiken inom fotbollen i serien när det förmögna och finare folkets lag The Old Ethonians och fabriksarbetarnas lag Darwen drabbar samman i kvartsfinalen av FA-cupen (Netflix, 2020, avsnitt 1.).

Här ger de förstnämndas dubbla positioner i såväl fotbollslag som förbundsstyrelse effekt. Matchen slutar 5-5 efter en skrällartad insats från Darwens sida. Lägg därtill att de visar prov på ett annorlunda och närmast revolutionerande sätt att spela på som överrumplar motståndarna. Något som än mer förstärker känslan av den antietablissemangsmentalitet och förändringsbenägenhet, som utövas genom revolterande strategier, som de fattiga bär med sig som en del i deras habitus (Bourdieu, 1993:297-298). Här framhäver dock även serien hur de styrande samhällsklasserna utövar sin maktposition när The Old Ethonians vägrar ställa upp på att avgöra matchen under en förlängning. Reglerna, som The Old Ethonians själva konstruerat, säger att det är omspel som gäller. Fotbollsförbundets ordförande är alltså själv en av spelarna i ett av lagen som deltar och bestämmer på plats att det blir omspel istället för att avgöra slutresultatet där och då.

Ur en ekonomisk aspekt gör detta ett potentiellt avancemang i cupen för Darwen omöjligt då deras ekonomiska resurser inte räcker till för att täcka ännu en tågresä och de åker ur utan att de högre samhällsklassernas lag ens behövt besegra dem på plan. En maktutövning som belyser den andra sidan av förhållningssättet mot maktstrukturerna. Nämligen att de som innehar beslutsfattande positioner och makt i de olika formerna av kapital som tidigare berörts söker att upprätthålla rådande omständigheter genom konserverande strategier (Bourdieu, 1993:269-270).

Ur Bourdieus perspektiv (Bourdieu, 1993:297-298) har man genom sin klasstillhörighet etablerat vissa preferenser kring tycke och smak i form av habitus. Överklassen agerar

exempelvis instinktivt och likvärdigt gentemot de som inte delar samma livssyn och tvärtom. Att föra sig på ett visst sätt och följa särskilda regler, samt att tala tillräckligt fint är viktiga aspekter för att inte riskera att avfärdas. Att strejka, väsnas och ställa till med scener är således ett beteende som är bortom all kontroll. Denna typ av beteende hos de fattiga fabriksarbetarna tar i serien formen av den fabriksstrejk som uppstår till följd av en lönesänkning (Netflix, 2020, avsnitt 2.). Återigen lyfter serien fram de ständigt återkommande beteendemönsterna hos respektive samhällsklass. Som Austin (2016:41ff) skriver så bidrar Bourdieus synsätt här till att förstå de underliggande maktstrukturer som porträtteras i serien,

Arbetarna framställs än en gång att vara i upprorstillstånd med sina revolterande strategier. Detta då de först stormar mötet där samtalet om lönesänkningen tar plats och sedermera även strejkar vid fabriksägarnas överhuvud Jackson och hans privata domäner. Ägarna som i förlängningen även är representanter för de mer privilegierade fotbollslagen agerar däremot aktivt med konserverande strategier när de sänker fabriksarbetarnas löner. Detta då de i sin tur fortsatt stryker den redan hårt utsatta ekonomiska situationen som gör att fabriksarbetarna inte kan lägga lika mycket tid och energi på sin fotboll. Fabriksägarna och förbundsstyrelsen däremot har mat på bordet, vila och träningsmöjligheter som enbart växer genom lönesänkningarna och skapar ett närmast ointagbart försprång inom samhället i allmänhet och sporten i synnerhet (Bourdieu, 1993:269-270).

I serien framgår det alltså hur de flesta inom de rikare delarna av samhället är, inte helt oväntat, nöjda med den både symboliska och ekonomiska makt de sitter på. De vill verkligen behålla sina maktpositioner och då ur Bourdieus perspektiv med konserverande strategier. Med andra ord bekräftar de och upprätthåller de kapital och förhållanden som värderas högt inom fältet. De som lever i fattiga förhållanden är däremot tydligt mer revolterande teoretiskt sett och vägrar fortsätta underkasta sig de fördelar som överklassen har. Dessa konkurrensfördelar och orättvisor som de rikare människorna drar nytta av besvaras av de fattiga med att betala för spelare och lönesänkningarna besvaras med en fabriksstrejk.

Det som i serien (Netflix, 2020, avsnitt 3) porträtteras vara en direkt avgörande åtgärd mot de konserverande strategierna är i princip en påbyggnad av initiativet att gå emot reglerna för betalning som påbörjas redan i seriens inledning. John Cartwright, fabriksägare och coach

över en annan arbetarklubb Blackburn Rovers, erbjuder en större summa pengar till flera spelare för att för skapa ett lag bestående av de allra bästa från den fattigare delen av befolkningen. Här kan det först ses som att Cartwright porträtteras att vara en rik man som köper sönder maktlösa lag bestående av fattiga arbetare. Alltså ännu ett konserverande agerande som upprätthåller maktordningen. Men Cartwrights ambition är som sagt egentligen en form av acceleration på det försök som redan gjorts när det började köpas spelare. Ett stort konkurrenskraftigt lag med en särställning som de stora representanterna för de fattiga i kampen mot de rika.

På så vis (Bourdieu, 1993: 269-270) startar de, med hjälp av ett stort symboliskt kapital, från en ännu högre hierarkisk utgångsposition inom fältet. Detta underlättar för att kunna sätta den revolterande strategin i verket och uppnå drömmen om att en folkligt förankrad klubb ska nå högst upp i fotbollens hierarki. Som Cartwright säger till Fergus Suter när han värvat honom *“Le Mr. Suter, något häpnadsväckande är på väg att hända, du och jag ska vinna FA-cupen i år”*.

Serien visar i samband med Cartwrights satsning på irritationen hos de rika fabriksägarna och fotbollens elit över uppkomsten av allt fler klubbar från fattigare städer och värvningarna av spelare till dem. The Old Ethonians lagmedlemmar diskuterar utvecklingen och uppkomsten av flera nya klubbar i de ovan nämnda termerna *“Det är som en epidemi”* och *“Jag minns när gentlemän spelade mot gentlemän”*. Här börjar sportens växande popularitet (Lindgren, 2009:34-35) och betydelse för större del av befolkningen vittna om att dess status som finkultur och privilegium för överklassen förändras. Fotbollen och framgång inom dess fält börjar sluta att vara en bristvara som bara rikare människor har tillgång till och mer etableras som utbredd populärkultur för alla att ta del av. Som Cartwright uttrycker det i samband med att hans lag får ett stort antal följare från den samhällsgrupp de ämnar att representera på läktarna som stöd. *“Det är detta som är grejen, den här sporten betyder allt för dem”*.

När det gäller dessa klassförankrade beteendemönster som Fellowes genomgående använder sig av så återfinns även här, likt hans val av att lyfta fram maktförhållanden mellan klasserna, en tendens till att, om inte kritisera, åtminstone belysa en samtida fråga. De miljöer vi växer upp i och de förutsättningar vi ges av vår bakgrund i den sociala världen porträtterar Fellowes som avgörande för hur samhällsstrukturen tas emot och bemöts av olika människor. Likt hur

det talas och har talats om genom historien så är makthavare benägna att vårda sina tillgångar. Detta samtidigt som de som befinner sig längre ner i samhällets hierarki även kan framstå som upprorsmässiga, men framförallt positivt inställda till förändringar i fördelning av makt och resurser. Denna tydliga koppling som kan dras mellan hur Fellowes väljer att skildra klassamhället och de frågor som fortfarande diskuteras idag, kan vittna om just det serien används till. Det vill säga för att visa på de brister, eller förtjänster beroende på vad ens åsikt är, som samhällshierarkin genererar i form av en väldigt infekterad antagonism mellan människor från olika klasser.

5.3 En reaktion mot den moderna fotbollen?

Hur kan då denna klasskildring och kamp om kapital i serien förstås i förhållande till dagens moderna fotboll? När det kommer till att applicera Bourdieus begrepp på mediastudier, i vårt fall *The English Game*, finns det enligt Austin (2016:14ff) stor potential i hans teori att urskilja underliggande strukturer även i en samtida verklighet. Bourdieu menar att producenter av kultur, likt Julian Fellowes, kan ha ett visst mått av kritisk reflexion gentemot den sociala världen. Således hjälper Bourdieus synsätt oss att inte bara förstå de underliggande maktstrukturer som porträtteras i serien, utan även att diskutera kring producentens eventuella syfte med valet att publicera denna populärkulturella skildring idag.

Utifrån vad som hittills framgått av analysen kan serien ses som en form av reaktion gentemot dagens fotbollsvärld. I serien porträtteras några tydliga drag och egenskaper hos de olika klasserna och deras habitus som slåss om att sätta sin prägel på fotbollen. Alltså berörs främst fotbollen som en tillgång, ett symboliskt kapital och i förlängningen en typ av handelsvara. Det är här kopplingen mellan dåtid och nutid inom fotbollen uppstår. Serien lyfter fram ett händelseförlopp där sporten går från att vara en form av exklusiv hobby och fritidssyssla för de rika, till starten på dess professionalisering och övergång till den vara fotbollen är idag (Bourdieu, 1993:263-265).

Så som serien framställer fotbollen, har det gått från att vara ett finkulturellt nöje till att bli en världsomfattande populärkulturell handelsvara. Fotbollen har idag blivit en industri och ett globalt fenomen. En utveckling som alltså kan sägas ha påbörjats när spelare tilläts ta emot

betalning för att utöva sporten och på så vis utvidga sporten vad gäller möjlighet till utövande och framgång. Alltså ursprunget och startskottet för att dagens fotbollsspelare kan titulera sig multimiljonärer, var de regelförändringar kring spelarlöner som till en början gjorde sporten tillgänglig att utöva på lika villkor för såväl rika som fattiga. Dessa förändringar har sin grund i det habitus som kan sägas infinna sig naturligt hos respektive samhällsklasser. Den antietablissemnagsmetalitet som finns hos människor med sämre förutsättningar och utgångsläge inom fotbollen, kan sägas ha fött idén om den revolterande strategi som i slutändan gav den professionella fotbollen dess språngbräda (Bourdieu, 1993:297-298).

Fotbollen som den har kommit att utvecklas har dock skapat en diskussion kring huruvida den egentligen är tillgänglig för alla eller ej. De första steget mot att inkludera även de mindre ekonomiskt starka spelare i sporten, har fram till idag kommit att utveckla fotbollen till en form av handelsvara att investera i. Idag har exempelvis biljettförsäljning inte bara kommit att bli en stor inkomstkälla för klubbarna på grund av att de säljs i stora antal. De har även i prisväg skjutit i höjden och därigenom genererat kritik kring vilka som faktiskt har råd att få tillgång till det som sporten erbjuder.

I England (Meehall Wood, 2018) återfinns idag världens dyraste matchbiljetter i snitt för en fotbollsliga samtidigt som det är det mest bevakade fotbollslandet i världen med dyrast TV-rättigheter. Detta har bidragit till att den först så lättillgängliga sporten som etablerat ett enormt intresse världen över på grund av just sin enkelhet, kommit att gradvis bli mer ekonomiskt svåråtkomlig för en mer fattig del av samhället. De som inte har de ekonomiska resurserna att betala vare sig säsongkort eller mer än ett fåtal enkelbiljetter per år går miste om tillgång till fotbollen ur ett åskådarperspektiv.

Därtill har TV-abonnemang (Morgan, 2019) kommit att bli en allt dyrare vara i sig då rättigheterna till att sända de mest populära turneringarna kostar mer och dessutom köps upp och fördelas mellan olika bolag. Således måste en person som vill ta del av mer än en liga eller turnering även på distans betala för flera olika abonnemang som sammanlagt kan sluta i fyrsiffriga belopp vid varje delbetalningstillfälle. Det habitus hos rikare människor som i serien porträtteras vara en benägenhet att upprätthålla rådande maktstrukturer inom ett visst fält kan ses som inflytelserik även på den moderna utvecklingen. Aktörerna som vill rasera

etablerade, i deras ögon orättvisa, maktförhållande har mötts av konserverande tilltaganden även efter att fotbollen utvidgats till att vara mer än en smal fritidssyssla för en privilegierad grupp människor.

Fotbollens enorma popularitet världen över kan alltså sägas ha gjort att den än en gång blivit eftersträvansvärd för de med mer ekonomiskt kapital, dock i ny tappning. Till skillnad från den ursprungliga situationen med att de välbärgade hade bättre förutsättningar när enbart amatörer spelade så investerar de nu sina resurser direkt i sporten. Detta i egenskap av åskådare i underhållningssyfte, men framförallt i form av både ägare och agenter. De ser möjligheten att få en mer ekonomisk utväxling för egen vinning genom investeringar. Agenter (BBC, 2019) sitter på ett stort symboliskt kapital då det är de som ser till att knyta kontakter, genomföra spelaraffärer och på så vis hålla igång den åtråvärda marknaden och ständigt höja dess värde. De tar därutöver själva åt sig ett visst antal procent av det totala beloppet vid en spelarövergång mellan två klubbar. Det visar än mer på vilken status och manöverutrymme som agenter innehar över den marknad som vuxit fram ur fotbollens professionalisering. Ägare (Ronay, 2019) i sin tur behandlar klubbar världen över mer och mer som företag snarare än något annat. Fotbollsklubbar kan bli reklampelare för privata företag som genom sitt ägande vill profitera på den räckvidd fotbollens marknad har till människor världen över. I vissa fall, likt det med klubben Paris Saint Germain och dess Qatariska ägarskap, har det gått så långt att statliga satsningar gjorts. Detta för att genom, om inte den största så åtminstone en av de absolut största, populärkulturella företeelser som världen har att erbjuda få bra publicitet.

Fotbollen som den presenteras i serien kan alltså sägas vara en begynnelse av den handelsvara och symboliska tillgång man idag betalar stora summor för att få tillgång till. Fotbollen blev en allmän tillgång att ta del av för alla och etablerades därför som en stor populärkulturell företeelse. Därefter kan den på senare år påstås ha tagit ytterligare steg mot att återgå till att bli en form av mer exklusiv finkulturell tillgång. Men denna gång i form av en vara. Det kan utifrån denna analys påstås att serien möjligen fungerar som en kritik mot denna moderna utvecklingen av sporten. Att ett visst mått av återgång till fotbollen som det privilegium för de rika det framstår som i serien påbörjats om än i ett annat format. Detta har skett genom kapitalisering på dess utbredda popularitet som vara och inte som fritidssyssla.

Alltså kan den professionalisering som lyfts fram som positiv i serien antas ha missbrukats, sett utifrån att serien då är en kritisk reaktion på fotbollens tillstånd idag.

Valet av att göra denna form av populärkulturella text kring klassamhället med fokus riktat mot fotbollen kan sammantaget ha mängder med motiv. Men de ovan angivna mönstret i maktstrukturer och beteenden mellan samhällsklasserna har som sagt indikerat en antydning till att återkoppla till en nutida verklighet och de snarlika samhällsfrågor som fortsatt diskuteras än idag. Inom fotbollens och därav en stor del av populärkulturens värld är det återkommande, likt hur Fellowes väljer att beröra det i serien, en diskussion kring vilka den kulturella företeelsen i fråga tillhör. Är fotbollen till för enbart de med makt och resurser? Är det en brett förankrad folkrörelse? Är det helt enkelt exkluderande eller inkluderande? Svaret är givetvis helt beroende av vardera individs subjektiva åsikt. Men det är tydligt att serien lyfter fram det exkluderande fotbollsformatet i mer negativ bemärkelse till skillnad från dess inkluderande motpart. Denna vinkling i frågan kan möjligen ses som ett sätt att koppla samman de övergripande samhällsfrågorna, som berörts ovan, med fotbollen. De risker som finns vid en potentiell återgång till dessa ojämlikheter kan vara det denna populärkulturella text, i form av serien, försöker öka medvetenheten kring.

6. Slutsats & Reflektion

Utifrån vår analys har vi som svar på vår första fråga "Hur skildras klassförhållandena i *The English Game*?" kunnat urskilja följande genomgående mönster. Först och främst så märks det tydligt att såväl symboliskt som socialt kapital förstärks av karaktärernas ekonomiska förutsättningar. De rika har inte bara ett tryggt liv som en konsekvens av deras rikedomar, utan de sitter också på avgörande och beslutsfattande positioner i stora delar av samhället. De driver banker och avgör huruvida de fattiga får möjlighet att starta och bedriva egna verksamheter. De behöver inte oroa sig för tid till både träning och återhämtning för att kunna prestera på fotbollsplanen. De har personer som bestämmer över fabriksarbetares löner och har således en indirekt påverkan på sina motståndare i fotbollen som därigenom får allt sämre förutsättningar. Sist men inte minst har de även den avgörande rösten i beslut kring den sport de själva deltar och tävlar i, vilket ger dem makten att förbjuda lag som Darwen FC att spela.

Vår analys urskiljde en bild av ett upprorsmässigt agerande gentemot den motsatta samhällsklassen. De som har det bättre ställt vill inte helt oväntat fortsätta på inslagen väg och söker ständigt efter sätt att rättfärdiga de maktförhållanden som redan existerar. Omvänt är det en revolterande strategi som ständigt återkommer hos de lägre samhällsskikten, då de är ute efter att bryta den struktur som de rika vill behålla. Det finns genomgående i såväl serien som i vår analys exempel på när de fattiga och mer utsatta tar till revolterande strategier för att slå tillbaka mot vad de anser vara orättvisa.

I vår andra fråga "Hur kan seriens historiska skildring hjälpa oss förstå fotbollen i dagens samhälle?" i analysen, landade vi i att det som i serien uppges leda till en mer inkluderande fotboll genom professionalisering, blev startskottet på den globala industri som etablerats i modern tid. Att Fellowes väljer att göra en serie om fotbollens ursprung, kan troligtvis vara en form av reaktion på dagens fotboll och dess utveckling.

När man analyserar TV-serien och studerar forskningsanalyser av fotbollen ur ett historiskt perspektiv, framträder en bild av att klasstillhörighet var avgörande gällande huruvida man hade råd att spela fotboll efter samma förutsättningar och regler. Det var från början en sport för amatörer och skulle aldrig ske mot betalning. Men vad vill Fellowes egentligen säga då han väljer att göra en skildring av fotbollen genom en historisk framställning? Är det kanske en reaktion på hur fotbollen ser ut idag?

Idag är fotbollen omvänt en vara som få har råd att köpa. Matchbiljetter säljs för stora summor och man måste betala höga kostnader för tv-abonnemang för att se fotboll på bästa sändningstid och kanal. Eftertraktade spelare med bakgrund i alla samhällsklasser kostar miljontals kronor och för att se sitt favoritlag spela på plats, måste man köpa biljetter i mycket god tid. Värdet på en spelare eller ett lag har erkänts av de som delar samma fält inom fotboll och det är inte längre de med ett högt socialt kapital som nödvändigtvis blir erkända.

Fergus Suter var aktuell som fotbollsspelare under åren 1876 - 1889, en tid då det fortfarande var kontroversiellt att överhuvudtaget få betalt för att spela. Alla kunde gå och se sitt favoritlag oavsett inkomst, men det var inte lätt att utvecklas till en skicklig spelare såvida

man inte hade tid och råd utöver det dagliga arbetet. Idag finns det agenter, ägare och spelare som ser allt mer ekonomiska fördelar med att satsa på sporten. Vare sig det är att begära högre lön, ta ut agentavgifter eller marknadsföra sitt privata bolag genom en klubb, så har sporten kommit att bli en handelsvara där agenter världen över är beredda att betala miljontals kronor för att få tillgång till en spelare.

Fotbollen har i takt med att populariteten växt globalt, blivit ett allt dyrare intresse att upprätthålla och de ökade kostnaderna för att se sitt favoritlag spela har väckt flera diskussioner kring vem fotbollen egentligen är ämnad för. Har man inte råd att gå på match, finns alternativet att betala höga månadsavgifter och supporta från tv-soffan och har man ingen tv, kan man i bästa fall sätta sig på närmaste sportbar, beställa in en öl och se en match gratis.

Vi får i serien följa utvecklingen av fotbollen till ett yrke där arbetarna tillverkar varan fotboll som den ser ut idag. Fotbollen blir en sport som tillhör alla och förutsättningarna att spela fotboll blir större då spelare utvecklas på professionell nivå. Som analysen visar finns det tydliga skiftningar i olika klasstrukturer där vi genom begrepp som socialt, symboliskt och kulturellt kapital går igenom de olika avsnitten. Analysen visar tydligt vilka som har makten och fördelarna, kontra vilka som är utsatta och missunnade.

Som en reaktion på dagens moderna fotboll är vi kanske tillbaka på ruta ett, fast i ny skepnad. Vi noterade nämligen att dagens fotboll kan ses som en form av återgång till det förflutna som gestaltas i serien. Fattiga har inte råd att spela fotboll. Fattiga har inte råd att se på fotboll och det som från början var en exklusiv hobby för de rika och privilegierade, har via en världsomfattande popularitet, blivit en allt dyrare lyxvara.

Vi har enbart analyserat en serie och har inte studerat gamla verk och texter från tiden den utspelar sig i. Detta har heller inte varit vårt syfte. Vårt syfte med undersökningen har varit att ta reda på hur klassförhållanden skildras i serien, samt hur dessa skildringar kan förstås i förhållande till den moderna fotbollen. Klass och distinktionen mellan fin- och populärkultur är en aktuell och ständigt relevant diskussion i flera sammanhang, och då fotbollen är en av världens mest omfattande och största populärkulturella fenomen, är den också ur ett

klassperspektiv en ständigt närvarande företeelse världen över. Fotboll har varit, men är inte längre en sport man ofta kopplar till finkultur, vilket kan kopplas till Bourdieus teori om att en företeelse inte längre klassas som finkultur när den blivit allmänt känd och utförs av andra än enbart de med stort symboliskt kapital.

Sammantaget kan Fellowes intentioner antas vara att fokusera på samhällets klasskillnader och orättvisor, för att sedan kasta ljus på fotbollen som populärkulturell företeelse och hur samhällets styrande principer även gäller där. Att de initiala maktstrukturerna, som till synes luckrades upp i samband med möjligheten att professionellt satsa på sporten, är tillbaka idag verkar vara det som just Julian Fellowes vill antyda genom sin populärkulturella text. Att cirkeln sluts och att fotbollen återigen kommer tillhöra en privilegierad elit, trots dess utbredda popularitet hos alla samhällsklasser, kan dock ses som en felaktig version av historiens utveckling. Detta då det finns fog för att hävda att kapitaliseringen på sporten är, om än en avlägsen sådan, en möjlighet för alla att sträva efter snarare än att det skulle innebära en återgång till att vara en exkluderande sport. Men den ursprungliga versionen av fotbollen som Fellowes målar upp är sannerligen en ögonöppnare för det nya format och principer som styr den moderna fotbollen idag. Lägg därtill dess likheter med vad det en gång i tiden sägs ha varit så kan Fellowes serie kanske inte sägas erbjuda en hundra procentig sanning, men definitivt en alternativ utmanande sådan.

En annan aspekt av fotbollen som populärkulturellt fenomen, skulle i en framtida studie kunna handla om könsfrågan och fotbollen ur ett genusperspektiv. Liksom många delar av samhället är fotbollen en ständigt påtaglig, viktig och relevant diskussion att ta upp gällande könsfördelningen inom fältet.

Så sent som i början av maj månad (2020) nekades USA:s damlandslag, tillika världsmästare, lika lön som sina manliga motsvarigheter. Detta trots att de drar in mer pengar än herrlandslaget per år till det amerikanska fotbollsförbundet. Ett både tragiskt och tydligt exempel på den ständiga kamp som kvinnorörelsen tvingas till såväl inom fotbollen som andra delar av samhället. Kampen om att ens utöva damfotboll var lång och likaså var frågan om huruvida damfotbollen skulle professionaliseras.

Damerna inom fältet fotboll möts av konstanta motgångar och hinder, liksom rätten att få synas och höras i samma utsträckning som herrarna. Att det råder ojämlikheter inom sporten är det ingen fråga om och att man väljer att lägga till ordet "dam" innan "fotboll" visar tydligt att det skulle innebära två helt skilda saker trots att reglerna är desamma. I serien fanns det ingenting som tydde på att kvinnorna skulle ha någon som helst åsikt om fotbollen i fråga, utan förväntades uppmuntra, stötta och lyssna på männen. Det var heller ingen kvinna som visade något intresse av att spela och det kommer aldrig på tal att de skulle kunna utöva sporten om de så ville.

En intressant analys skulle kunna förstås i förhållande till dagens damfotboll, innefattande alla de hinder som finns än idag. Det skulle vara en intressant och aktuell undersökning för framtida studier om fotbollen, dess ursprung och nutid.

Referenser

Tryckta källor

Austin, Guy, *New uses of Bourdieu in film and media studies* (2016).

Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Cambridge: Polity.

Ehn, Billy och Löfgren, Orvar (2012). *Kulturanalytiska verktyg*. Malmö: Gleerups.

Ekström, Mats & Larsson, Bengt Johansson (Red.) (2019). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. (Tredje upplagan)

Lindgren, Simon (2009). *Populärkultur. Teorier, metoder och analyser*. (2:a upplagan). Malmö: Liber.

Elektroniska källor

BBC (2019). "Agent fees for international transfers top £500m for 2019, says Fifa"

<https://www.bbc.com/sport/football/50655720>

Bourdieu, Pierre (1993) *Kultursociologiska texter*. 4 uppl. Brutus Östlings bokförlag. Symposion.

file:///C:/Users/Användaren/AppData/Local/Packages/microsoft.windowscommunicationsapps_8wekyb3d8bbwe/LocalState/Files/S0/88/Attachments/Bourdieu%20-%20Kultursociologiska%20texter-1[269].pdf

Collins, Tony (2015) Early Football and the Emergence of Modern Soccer, c. 1840–1880, *The International Journal of the History of Sport*, 32:9, 1127-1142, DOI: [10.1080/09523367.2015.1042868](https://doi.org/10.1080/09523367.2015.1042868)

Harvey, Adrian (2013) The Emergence of Football in Nineteenth-Century England: The Historiographic Debate, *The International Journal of the History of Sport*, 30:18, 2154-2163, DOI: [10.1080/09523367.2013.839551](https://doi.org/10.1080/09523367.2013.839551)

Kitching, Gavin. "The Origins of Football: History, Ideology and the Making of 'The People's Game'." *History Workshop Journal*, vol. 79, 2015, p. 127-153. *Project MUSE* muse.jhu.edu/article/579894.

Meehall Wood, Mike (2018) Does The English Premier League Actually Need Fans In The Stadium?" *Forbes*.

<https://www.forbes.com/sites/mikemeehallwood/2018/10/29/does-the-english-premier-league-actually-need-fans-in-the-stadium/#77c069a1814f>

The English Football Association

<http://www.thefa.com/about-football-association/what-we-do/history>

"The English Game" (2020). Netflix, avsnitt 1-10.

Morgan, Tom (2019) "Cost of watching football from your sofa to top £1,000 per year". *The Telegraph*.

<https://www.telegraph.co.uk/football/2019/01/30/cost-watching-football-sofa-top-1000-per-year/>

Ronay, Barney (2019). "Sportswashing and the tangled web of Europe's biggest clubs".

<https://www.theguardian.com/football/2019/feb/15/sportswashing-europes-biggest-clubs-champions-league-owners-sponsors-uefa>